

Inledning

Syftet med denna rapport är att beskriva den utrikes omflyttningen under efterkrigstiden utifrån de uppgifter som den svenska befolkningsstatistiken samlat in.

Som bakgrund till efterkrigstiden migration börjar vi med en rapidisk översikt av utvandringsepoken 1865-1925. Utvandringen till Nordamerika under senare delen av 1800-talet och början av 1900-talet har satt djupa spår i den svenska historien.

Därefter går vi över till vår huvuduppgift att beskriva efterkrigstidens invandring och utvandring. Vi delar in efterkrigstidens migration i fyra perioder nämligen

- flyktinginvandringen vid andra världskriget slut
- arbetskraftsinvandringen
- en övergångsperiod från arbetskraft till flykting- och anhöriginvandring
- flykting- och anhöriginvandring.

I fyra kapitel enligt indelningen ovan ger vi en översikt av utvecklingen från 1945 till 2003.

Därefter beskriver vi hur migrationsströmmarna till Sverige fördelas på grupper av länder som Norden, forna Jugoslavien, Asien etc.

Sveriges inträde i EU år 1995 medförde att gränserna öppnades för migration i båda riktningarna. De blev lättare för svenskar att flytta till EU-länderna på kontinenten samtidigt som EU-medborgarna kunde bosätta sig i Sverige. I kapitlet *Inträdet i EU* kan vi konstatera att flyttströmmarna ökade i båda riktningarna.

I kapitlet *Omflyttningens demografi* behandlar vi flyttarnas specifika ålders- och könsfördelning.

Amerikautvandringen har enligt beräkningar reducerat tillväxten av Sveriges befolkning med drygt två miljoner. Enligt kalkylen hade befolkningen överstigit 8 miljoner år 1930 om det funnits förutsättningar för landets befolkning att bo kvar i Sverige. En ny kalkyl för perioden 1945 – 2003 visar att invandringen bidragit till en folkökning på nästan två miljoner. Beräkningarna presenteras i kapitlet *Hur har efterkrigstidens migration påverkat Sveriges folkmängd*.

Efter det att amerikautvandringen ebbat ut under 1920-talet var utvandringen av svenskar obetydlig i flera decennier. I kapitlet *Utvandring och återinvandring av svenskar* finner vi att svenskarna blivit rörligare under de senaste decennierna. I nästa kapitel *Antal svenskar utomlands* uppskattar vi antalet svenskar utomlands till någonstans mellan 200 000 och 300 000.

Migrationsfrågor diskuteras i många länder. Det kan därför vara intressant att jämföra andelen invandrare i olika länder. Så görs i kapitlet *Jämförelse med andra länder*.

Migrationen efter andra världskriget var till en början en invandring av arbetskraft. Det är välkänt att *sysselsättningsnivån* var hög bland invandrarna under arbetskraftsinvandringen men sedan blivit lägre undan för undan. Vi analyserar hur sysselsättningsnivån har förändrats med avseende bosättningstiden i Sverige. Analysen gör vi också för olika årgångar av invandrare. Vi introducerar ett sysselsättningsmått *år i förvärosarbete*. Sysselsättningsmålet förklaras i kapitlet *Definitioner*. Som källa för analysen har vi använt folk- och bostadsräkningarna 1960-1990 och därefter RAMS (registerbaserad arbetsmarknadsstatistik). Underlagsmaterialet från folkräkningarna och RAMS medger fördjupningar inom fler områden som kompetens, -yrke och utbildning - näringsgrenar som har efterfrågat invandrare och regioner med höga och låga sysselsättningsnivåer. Vi har dock begränsat analysen till att mäta sysselsättningsnivån med avseende på bosättningstid och period för invandring för några invandrargrupper.

Rapporten avslutas med tre kapitel om migrationsstatistikens *kvalité, definitioner och utveckling* samt en *tabellbilaga*.